30. 12. 2013

ID: 93269

Dokazování

Podklady, které opatřily jiné orgány než orgány činné v trestním řízení podle jiných předpisů než podle trestního řádu, mohou být použity jako důkazy ve smyslu § 89 odst. 2 tr. ř., podle něhož za důkaz slouží vše, co může přispět k objasnění věci.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 5 Tdo 1010/2013, ze dne 20.11.2013)

Nejvyšší soud rozhodl v neveřejném zasedání konaném o dovolání nejvyššího státního zástupce podaného v neprospěch obviněného V. V. B. proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 27. 2. 2013, sp. zn. 6 To 56/2013, který rozhodl jako soud odvolací v trestní věci vedené u Okresního soudu v Lounech pod sp. zn. 2 T 75/2012, tak, že podle § 265j tr. ř. se dovolání nejvyššího státního zástupce zamítá.

Z odůvodnění :

Rozsudkem Okresního soudu v Lounech ze dne 21. 11. 2012, sp. zn. 2 T 75/2012, byl obviněný V. V. B. uznán vinným přečinem porušení předpisů o nálepkách a jiných předmětech k označení zboží podle § 244 odst. 1 alinea 2 trestního zákoníku (zák. č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů, dále jen „tr. zákoník"), kterého se dopustil tím, že od blíže nezjištěné doby do 27. 1. 2012 v objektu prodejny potravin „Smíšené zboží' nacházející se v L., okr. Louny, v ul. Š., skladoval celkem 41 ks balení tabákové směsi zn. Golem o celkové váze 6,15 kg, a to bez nálepek k jeho označení pro daňové účely, což je v rozporu s ustanovením § 114 odst. 2 zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, v platném znění, čímž způsobil České republice, zastoupené Celním úřadem v Chomutově, škodu na spotřební dani nejméně ve výši 8.610,- Kč.

Za tento přečin byl obviněný V. V. B. odsouzen podle § 244 odst. l tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání dvanácti (12) měsíců. Podle § 81 odst. l tr. zákoníku byl obviněnému povolen podmíněný odklad výkonu trestu a podle § 82 odst. 2 tr. zákoníku mu byla stanovena zkušební doba na dvacet čtyři (24) měsíců. Podle § 70 odst. l písm. b) tr. zákoníku mu byl uložen trest propadnutí věci, a to 41 ks balení tabákové směsi zn. Golem o celkové váze jednoho balení 150g.

Krajský soud v Ústí nad Labem, který projednal odvolání obviněného jako soud odvolací, rozhodl usnesením ze dne 27. 2. 2013, sp. zn. 6 To 56/2013, tak, že podle § 257 odst. 1 písm. b) tr. ř. napadený rozsudek v celém rozsahu zrušil a podle § 222 odst. 2 tr. ř. žalovaný skutek, spočívající v tom, že obviněný V. V. B. od blíže nezjištěné doby do 27. 1. 2012 v objektu prodejny potravin „Smíšené zboží" nacházející se v L., okr. Louny, v ul. Š., skladoval celkem 41 ks balení tabákové směsi zn. Golem o celkové váze 6,15 kg, a to bez nálepek k jeho označení pro daňové účely, což je v rozporu s ustanovením § 114 odst. 2 zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, v platném znění, čímž způsobil České republice, zastoupené Celním úřadem v Chomutově, škodu na spotřební dani nejméně ve výši 8.610,- Kč, postoupil Celnímu úřadu pro Ústecký kraj, neboť ve věci nejde o trestný čin, avšak žalovaný skutek by mohl být tímto orgánem posouzen jako správní delikt, o němž je tento orgán příslušný rozhodovat.

Proti uvedenému usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 27. 2. 2013, sp. zn. 6 To 56/2013, podal nejvyšší státní zástupce dovolání v neprospěch obviněného V. V. B. z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. f) tr. ř. V podrobnostech nejvyšší státní zástupce uvedl, že vstup do různých objektů není jen výsadou orgánů činných v trestním řízení. Mimo režim trestního řádu jsou

oprávněni vstoupit do bytu nebo do jiného uzavřeného objektu například policisté (srov. § 40 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky), obecní policisté (srov. § 16 zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii) nebo hasiči (srov. § 5 odst. 2 zákona č. 238/2000 Sb., o hasičském záchranném sboru). Podle § 41 odst. 3 zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění účinném do 31. 12. 2012 (dále jen „ZSD"), příslušelo takové právo rovněž celním úřadům. Zásadní otázkou je, zda poznatky opatřené při shora popsaných vstupech do bytů či jiných prostor mohou být využity jako důkaz v trestním řízení. Nutno předeslat, že dosavadní judikatura Nejvyššího správního soudu, Nejvyššího soudu i Ústavního soudu se zabývala jak legálností a ústavností takových vstupů, tak i využitelností při nich opatřených informací, jakožto důkazů v trestním řízení. V prvé řadě nejvyšší státní zástupce poukázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 11. 2010, č. j. 8 Afs 51/2010-60, v němž se uvedený soud zabýval povahou výzvy k poskytnutí výkonu správy spotřební daně, jíž se celní orgán domáhal, aby podle § 41 odst. 3 ZSD, žalobce umožnil jeho pracovníkům vstup do provozní budovy, do místností nebo míst, kde jsou vyráběny, zpracovávány nebo skladovány vybrané výrobky žalobce. Nejvyšší správní soud v souvislosti s tím plně akceptoval oprávnění celníků do provozovny a skladu vstoupit. V téže věci byla podána ústavní stížnost a ani Ústavní soud ve svém usnesení ze dne 25. 5. 2011, sp. zn. I. ÚS 3598/10, proti předmětnému vstupu nic nenamítal a v tomto směru jen ocitoval tehdy platné ustanovení § 41 odst. 3 ZSD. Prvním závěrem tedy je, že pokud hlídka Celního úřadu Chomutov vstoupila za účelem kontroly podle zákona o spotřebních daních do předmětného objektu, postupovala v souladu s právními předpisy České republiky, včetně předpisů ústavních. Jednalo se o řádný a legální výkon pravomoci státního orgánu.

Ohledně využitelnosti informací z takové kontroly pro trestní řízení je třeba zdůraznit, že na popsanou situaci se zjevně nemohou vztahovat rozhodnutí, která se zabývají prohlídkou jiných prostor nebo pozemků policejním orgánem podle § 83a tr. ř. (srov. např. rozhodnutí publikované pod č. 54/2011 Sb. rozh. tr. nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 5. 2010, sp. zn. 5 Tdo 539/2010). V předmětné věci celní orgán postavení policejního orgánu neměl a vstup do objektu se vůbec neuskutečnil podle trestního řádu, neboť ve věci ani nebylo konáno trestní řízení. Obdobnou situaci řeší usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 11. 2011, sp. zn. 8 Tdo 1363/2011, publikované pod č. 60/2012 Sb. rozh. tr., byť nikoliv jako otázku hlavní, z odůvodnění uvedeného usnesení je zřejmé, že v předmětné věci prováděl celní orgán (hlídka mobilního dohledu) celní prohlídku podle zákona č. 185/2004 Sb., o celní správě České republiky. K tomu využili celníci svých oprávnění ke kontrole osob a dopravních prostředků podle § 37 zákona č. 13/1993 Sb., celního zákona, ve znění účinném do 31. 12. 2012. Druhým závěrem tak je, že jako důkaz v trestním řízení je možno využít i poznatky, které při zákonném výkonu své působnosti opatřily jiné orgány než orgány činné v trestním řízení a podle jiných předpisů než podle trestního řádu.

Samozřejmou podmínkou přirozeně zůstává, že tímto postupem podle jiných předpisů nesmí být obcházeny podmínky domovní a osobní prohlídky, prohlídky jiných prostor a pozemků podle trestního řádu. Tak by tomu bylo například v případě, pokud by onen jiný orgán vůbec neměl důvod k výkonu své působnosti – policista pokud by se v domě nenacházel zemřelý ani týrané zvíře, hasič aniž by v domě došlo k požáru, celník aniž by měl důvod kontrolovat odvod spotřební daně. Obdobně pokud by onen jiný státní orgán vykonal vstup do objektu pouze v návaznosti na žádost orgánu činného v trestním řízení a v reakci na jeho potřeby zjednat si tam při šetření nějaké trestní věci vstup mimo podmínky stanovené trestním řádem. Tedy pokud by byl výkon působnosti svévolný a sloužil jen k vyhnutí se podmínkám vstupu do předmětného prostoru či objektu podle trestního řádu. Nic takového však v předmětné věci zjištěno nebylo. Celníci zde provedli obvyklou kontrolu zaměřenou na značení tabákových výrobků a lihu. Objekt vytipovali náhodně. Neznačené tabákové výrobky na místě skutečně nalezli. Nic tak nenasvědčuje tomu, že by se z jejich strany jednalo o svévolné zneužití jejich pravomocí za účelem obejití podmínek pro vstup do objektu podle trestního řádu. Do objektu vstoupili v souladu se svým vlastním oprávněním při řádném plnění svých služebních povinností. Jelikož jednali v rámci své pravomoci, mohou být jimi získané podklady

použity jako důkazy v trestním řízení ve smyslu § 89 odst. 2 tr. ř.

Závěrem svého mimořádného opravného prostředku nejvyšší státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud v neveřejném zasedání za užití § 265r odst. 1 písm. b) tr. ř. podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř., za podmínky uvedené v § 265p odst. 1 tr. ř., zrušil usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 27. 2. 2013, č. j. 6 To 56/2013-138, zrušil i všechna další rozhodnutí na zrušené rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a dále postupoval podle § 2651 odst. 1 tr. ř. a přikázal Krajskému soudu v Ústí nad Labem, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Pokud by Nejvyšší soud shledal, že v posuzované věci je nutno rozhodnout jiným způsobem, než předpokládaným v § 265r odst. 1 písm. b) tr. ř., vyjádřil i pro tento případ souhlas s projednáním věcí v neveřejném zasedání.

Obviněný V. V. B., jemuž bylo dovolání nejvyššího státního zástupce doručeno ve smyslu § 265h odst. 2 tr. ř., se k němu vyjádřil s tím, že použitá argumentace nejvyšším státním zástupcem neodpovídá uplatněnému dovolacímu důvodu podle ustanovení § 265b odst. 1 písm. f) tr. ř. Svědek J. L., vedoucí mobilní hlídky, která provedla předmětnou kontrolu, v rámci hlavního líčení mj. uvedl, že měl informaci, že tam dochází k prodeji tabákových výrobků nadále, přičemž dále uvedl, že dříve byla v předmětných prostorech prováděna kontrola policejním orgánem, který měl povolení státního zástupce k prohlídce jiných prostor a měli s sebou i překladatele. Z citovaného je patrné, že existuje přinejmenším důvodné podezření, že kontrola ze strany celní správy byla provedena „na objednávku“ policejního orgánu a že měla zajistit možné důkazy pro trestní řízení bez toho, aby bylo nutno splnit podmínky pro provedení prohlídky jiných prostor. Toto důvodné podezření vyplývá z časového sledu událostí, kdy mobilní hlídka provedla kontrolu dne 27. 1. 2012 a již dne 9. 2. 2012 byly prováděny úkony v trestním řízení (viz úřední záznamy o podání vysvětlení, která podal obviněný a pan N. T. M.). S jistotou však lze prohlásit, že vedoucí mobilní hlídky věděl, že má nadále docházet k prodeji tabákových výrobků a že ve věci byl dříve činný policejní orgán, který si byl nucen zajistit povolení k provedení prohlídky jiných prostor. Přesto přistoupil k provedení kontroly a pokračoval v ní, ačkoli mělo dojít k nálezu tabákové směsi. Nejpozději v tomto okamžiku měla být přitom kontrola přerušena, mělo dojít k zajištění objektu a měla být provedena řádná prohlídka jiných prostor. Nelze klást k tíži obviněného, že celní orgán nedbal toho, že vzniklo důvodné podezření (které vzhledem dřívějším událostem hraničilo jistotou), že se v daných prostorách může nacházet věc důležitá pro trestní řízení, a mělo se tedy postupovat podle trestního řádu. Za zkrácení svých práv obviněný považuje rovněž i to, že mu nebyla dána možnost věc dobrovolně vydat, nebyl před provedením „prohlídky“ vyslechnut, ani nebyl k dispozici tlumočník. Kontrola byla zahájena v okamžiku, kdy nebyl na místě vůbec přítomen, a než na místo dorazil, bylo v ní po významnou dobu pokračováno. Přestože na místě byla přítomna pouze osoba, která však podle svědka Š. R. moc nerozuměla, nebyl zajištěn tlumočník. Za takového stavu pak jen stěží může dojít k řádnému poučení o právech a povinnostech. Dovolil si přitom upozornit, že podání vysvětlení dne 9. 2. 2012 byl již tlumočník přítomen, z čehož je patrné, že si celní orgán (který prováděl počáteční úkony v trestním řízení včetně zmíněných podaných vysvětlení) byl vědom toho, že ani obviněný, ani svědek N. T. M. neumí dostatečně česky.

Pokud jde o usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 11. 2011, sp. zn. 8 Tdo 1363/2011, je třeba poznamenat, že drtivá většina tohoto rozhodnutí a v podstatě veškerá pozornost je věnována zcela jiné otázce. Na rozdíl od případu, kterého se týká citované rozhodnutí, kdy došlo k namátkové kontrole, byla v případě obviněného provedena kontrola způsobem, který vzbuzuje přinejmenším důvodné podezření o tom, že provedení kontroly bylo cílené s úmyslem zajistit důkazy pro případné trestní řízení. Přestože nepochybně platí, že podle ustanovení § 89 odst. 2 tr. ř. za důkaz slouží vše, co může prospět k objasnění věci, provedení prohlídky jiných prostor má svá jasně daná pravidla, na která nelze rezignovat. Pokud tato pravidla nebyla, o to dost možná úmyslně, dodržena, nelze akceptovat, aby zjištění z takového nezákonného postupu bylo shledáno použitelnými. Pakliže by se

takový postup měl stát běžnou praxí, povede to nepochybně k masivnímu obcházení ustanovení trestního řádu.

Obviněný V. V. B. tedy shrnul, že dovoláním napadené usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem je správné, neboť zohledňuje tu okolnost, že došlo k provedení zákroku, který jednoznačné vykazuje znaky prohlídky jiných prostor, přičemž k jejímu provedení nebyly splněny nezbytné podmínky. Dovolání nejvyššího státního zástupce není důvodné, když užité argumenty, vzhledem k tomu, že vedou k neakceptovatelnému stavu aprobace obcházení zákona ze strany orgánů státní moci, je třeba důrazně odmítnout. Usnesení Nejvyššího soudu, na které nejvyšší státní zástupce v dovolání odkazoval, není s ohledem na odlišné výchozí předpoklady na případ obviněného aplikovatelné. Navrhl tedy, aby dovolání bylo Nejvyšším soudem odmítnuto, neboť nesplňuje náležitosti obsahu, příp. aby bylo dovolání jako nedůvodné zamítnuto. Tímto souhlasil s projednáním dovolání v neveřejném zasedání.

Nejvyšší soud jako soud dovolací nejprve v souladu se zákonem zkoumal, zda není dán některý z důvodů pro odmítnutí dovolání podle § 265i odst. 1 tr. ř., a na základě tohoto postupu shledal, že dovolání ve smyslu § 265a odst. 1, 2 písm. d) tr. ř. je přípustné, bylo podáno osobou oprávněnou [§ 265d odst. 1 písm. a) tr. ř.], řádně a včas (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.) a splňuje náležitosti dovolání. Protože dovolání lze podat jen z důvodů taxativně vymezených v § 265b tr. ř., Nejvyšší soud dále posuzoval, zda nejvyšším státním zástupcem vznesené námitky naplňují jím tvrzený dovolací důvod, a shledal, že dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. f) tr. ř. byl uplatněn v souladu se zákonem vymezenými podmínkami. Následně se Nejvyšší soud zabýval důvodem odmítnutí dovolání podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř., tedy zda nejde o dovolání zjevně neopodstatněné, přičemž ani tento důvod pro odmítnutí dovolání neshledal. Vzhledem k tomu, že Nejvyšší soud neshledal ani jiné důvody pro odmítnutí dovolání nejvyššího státního zástupce podle § 265i odst. 1 tr. ř., přezkoumal podle § 265i odst. 3 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost těch výroků napadeného rozhodnutí, proti nimž bylo toto dovolání podáno, v rozsahu a z důvodů uvedených v dovolání, jakož i řízení napadeným částem rozhodnutí předcházející. K vadám výroků, které nebyly dovoláním napadeny, Nejvyšší soud přihlížel, jen pokud by mohly mít vliv na správnost výroků, proti nimž bylo podáno dovolání.

Nejvyšší státní zástupce uplatnil dovolací důvod uvedený v ustanovení § 265b odst. 1 písm. f) tr. ř., v němž je stanoveno, že tento důvod dovolání je naplněn tehdy, jestliže bylo rozhodnuto o postoupení věci jinému orgánu, o zastavení trestního stíhání, o podmíněném zastavení trestního stíhání, o schválení narovnání, aniž byly splněny podmínky pro takové rozhodnutí. Pokud jde o postoupení věci [§ 222 odst. 2, § 231, § 257 odst. 1 písm. b), § 314c odst. 1 písm. a), § 314p odst. 3 písm. b), § 314r odst. 5 tr. ř.], dovolací důvod lze spatřovat např. v tom, že soud rozhodl o postoupení věci jinému orgánu k rozhodnutí o přestupku, o jiném správním deliktu či o kárném provinění, přestože se jedná o trestný čin, nebo že v době rozhodování soudu o postoupení věci již nelze takové jednání projednat jako přestupek, jiný správní delikt či kárné provinění, neboť uplynula zákonná lhůta, a proto měl soud obžalovaného zprostit obžaloby podle § 226 písm. b) tr. ř.

Nalézací soud v odůvodnění svého rozsudku uvedl, že kromě výpovědi obviněného u hlavního líčení a z přípravného řízení, výpovědí svědků L., R., J., N. T. M. a N. V. L., měl k dispozici i listinné důkazy, a to trestní oznámení, protokol o ústním jednání, fotodokumentaci, rozhodnutí o zajištění, odborné vyjádření, doklad o úhradě a usnesení o podmíněném zastavení trestního stíhání v jiné věci. Dále si soud vyžádal na návrh obhájce metodický pokyn Celní správy pro mobilní dohled, zprávu Celního úřadu v Chomutově o provedení instruktáže pro mobilní dohled a hlášení o průběhu mobilního dohledu. Soud hodnotil provedené důkazy jednotlivě i ve vzájemné souvislosti a dospěl k závěru, že vina obviněného byla prokázána. Soud má ucelený řetěz důkazů, že obviněný V. V. B. v předmětné době skladoval ve svých skladových prostorech náležejících k prodejně tabákové směsi, u kterých chyběly nálepky užívané pro daňové účely, v důsledku čehož vznikla České republice škoda spočívající v uniklé spotřební dani ve výši uvedené tak, jak je ve výrokové části rozsudku. Pytle s

touto tabákovou směsí byly pracovníky Celní správy nalezeny v prostorách náležejících k předmětné prodejně. Tyto prostory je oprávněn Celní úřad kontrolovat ve smyslu § 41 odst. 3 ZSD, v tomto nemůže obstát obhajoba obviněného, kdy bylo tvrzeno, že se pohybovali v místech bytu obviněného, neboť tento zákon umožňuje vstup do prostor sousedících s prodejnou, které mohou sloužit jako skladové prostory. Jednáním obviněného bylo porušeno ustanovení § 114 odst. 2 ZSD, který výslovné stanoví, že všechny tabákové výrobky dovezené, dopravené, či vyrobené na území České republiky, musí mít příslušnou nálepku a touto musí být označeny. Nebylo prokázáno, že by zboží skladoval u obviněného někdo jiný. Úmysl obviněného je vyvozován nejméně ve formě nepřímého úmyslu ve smyslu § 15 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku, kdy obviněný byl již za totožnou trestnou činnost v minulosti stíhán. Trestní stíhání bylo podmíněně zastaveno a obviněný si tedy musel být vědom případných následků svého jednání. Z těchto důvodů je jednání obviněného kvalifikováno jako přečin porušení předpisů o nálepkách a jiných předmětech k označení zboží podle § 244 odst. 1 alinea 2 tr. zákoníku a soud obviněného uznal vinným. To, že obviněný uhradil zjištěný nedoplatek spotřební daně, potvrzuje skutečnost, že si byl vědom, čeho se dopustil a trestnou činnost doznává (srov. str. 4 – 5 odůvodnění rozsudku nalézacího soudu).

Oproti tomu odvolací soud uvedl, že zásah hlídky mobilního dohledu Celního úřadu Chomutov, ve složení J. L., Š. R. a P. J., na místě samém, je třeba hodnotit jako nezákonný, když na místě byla fakticky provedena prohlídka jiných prostor ve smyslu ustanovení § 83a tr. ř., a to bez předchozího souhlasu soudce na základě jím vydaného příkazu k prohlídce jiných prostor, který by byl vydán podle návrhu státního zástupce. Souhlas soudce nebyl vyžádán prostřednictvím státního zástupce ani dodatečně, pokud by se jednalo o věc, která nesnese odkladu. Ve spise není založen rovněž ani písemný souhlas obviněného jako uživatele dotčených prostor s provedením jejich prohlídky. Jak vyplývá z rozkazu ke službě č. 0863UL-17/2012, žurnalizovaného na č. l. 112 spisu, prováděla výše zmíněná hlídka mobilního dohledu kontrolní činnost, ve skutečnosti však šlo o zajišťování důkazů ve smyslu trestního řádu. Pokud členové hlídky mobilního dohledu prohlídku prostor fakticky provedli a zajistili důkazy důležité pro trestní řízení, není možno se spokojit s tím, že tak učinili na základě rozkazu. Daný postup je nepřípustným obcházením zákona a důkazy takovým postupem získané jsou pro další trestní řízení ve věci a zejména pro rozhodnutí o vině zcela nepoužitelné. Uvedeným postupem, bez příkazu k prohlídce jiných prostor, byli členové hlídky mobilního dohledu oprávněni zajistit důkazy pro trestní řízení výhradně v prostorách prodejny samotné, které je místem veřejně přístupným, nicméně pokud jde o skladiště a prostor za prodejnou u vstupu do sklepních prostor, kde byla balení tabákové směsi nalezena, místem veřejně přístupným nejsou a postup, jakým byl důkaz – balení tabákové směsi, a to navíc důkaz zcela zásadní pro rozhodnutí o vině, zajištěn, akceptovat nelze, jelikož tento byl zajištěn v rozporu s trestním řádem a jako takový je pro trestní řízení nepoužitelný. Přihlížet potom nelze ani k obsahu svědeckých výpovědí na místě zasahujících členů hlídky mobilního dohledu J. L., Š. R. a P. J., neboť jejich poznatky vycházejí z nezákonně provedené prohlídky. Zajištěná balení tabákové směsi jsou však použitelná jako důkaz ve správním řízení, a tudíž jednání obviněného nenese znaky beztrestnosti, a proto odvolací soud shledal, že zažalovaný skutek může být posouzen jako správní delikt proti značení tabákovými nálepkami podle § 135 odst. 1 písm. b) ZSD, a proto jej postoupil Celnímu úřadu pro Ústecký kraj, který je ve smyslu § 135 odst. 1 ZSD, o předmětném správním deliktu příslušný rozhodovat (srov. str. 3 – 4 odůvodnění usnesení odvolacího soudu).

Nejvyšší soud přezkoumal jak rozhodnutí soudů nižších stupňů, tak i předložený spisový materiál, a došel k následujícím zjištěním. Podle ustanovení § 41 odst. 3 ZSD, ve znění účinném do 31. 12. 2012, kterýkoliv celní úřad nebo celní ředitelství byly oprávněny vstupovat do každé provozní budovy, místnosti nebo místa, kde jsou vyráběny, zpracovávány nebo skladovány vybrané výrobky. Celní úřad nebo celní ředitelství byly také oprávněny vstupovat do prostor, o kterých je známo nebo se dá důvodně předpokládat, že se v nich vybrané výrobky vyrábějí, zpracovávají nebo skladují. Toto právo měli také, šlo-li o byt, který je užíván pro účely podnikání. Nejvyšší státní zástupce ve svém dovolání

odkázal především na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 11. 2010, sp. zn. 8 Afs 51/2010, z nějž se podává, že na základě ustanovení § 43 a § 31 odst. 9 daňového řádu jsou správci daně oprávněni vyzvat daňový subjekt k určité součinnosti. Při použití výkladu "ad maiori a minus“ je třeba konstatovat, že nepovažuje-li se za rozhodnutí výzva, která daňovému subjektu ukládá aktivní plnění (§ 43 daňového řádu: vyjádřit se k určitým pochybnostem správce daně ohledně správnosti, průkaznosti nebo úplnosti podaného daňového přiznání nebo hlášení, a předložení důkazních prostředků, § 31 odst. 9 daňového řádu: prokázat určité skutečnosti), pak zásadně nemůže jít o rozhodnutí, je-li subjekt toliko vyzván k umožnění vstupu do určitých objektů a umožnění provést šetření správním orgánem. Stěžovatel byl vyzván k plnění povinnosti umožnit žalovanému vstup do objektů sloužících k provozu jeho podniku a k umožnění realizovat oprávnění žalovaného podle § 15 daňového řádu; povinnost spolupráce ostatně daňovým subjektům ukládá § 2 odst. 9 daňového řádu. Z uvedeného je zřejmé, že Nejvyšší správní soud posuzoval případ, kdy stěžovatel byl vyzván k poskytnutí součinnosti při výkonu správy spotřební daně, kdy celní orgán se domáhal, aby žalobce podle § 41 odst. 3 ZSD umožnil jeho zaměstnancům vstup do provozní budovy, do místností nebo míst, kde jsou vyráběny, zpracovávány nebo skladovány vybrané výrobky žalobce. Nejvyšší správní soud přitom vyhodnotil, že celníci mohou vstupovat do provozoven a skladů daňového subjektu. V téže věci byla podána ústavní stížnost, kterou Ústavní soud ve svém usnesení ze dne 25. 5. 2011, sp. zn. I. ÚS 3598/10, odmítl. Své rozhodnutí odůvodnil tím, že podle § 41 odst. 3 ZSD platí, že kterýkoliv celní úřad nebo celní ředitelství jsou oprávněny vstupovat do každé provozní budovy, místnosti nebo místa, kde jsou vyráběny, zpracovávány nebo skladovány vybrané výrobky. Celní úřad nebo celní ředitelství jsou také oprávněny vstupovat do prostor, o kterých je známo, nebo se dá důvodně předpokládat, že se v nich vybrané výrobky vyrábějí, zpracovávají nebo skladují. Toto právo mají také, jde-li o byt, který je užíván pro účely podnikání. Ve věci stěžovatelky tedy nedošlo uložením povinností, jak jsou uvedeny ve výzvě k poskytnutí součinnosti Celního úřadu Žďár nad Sázavou k nezákonnému zásahu do jejích základních práv. Pokud stěžovatelka poukazuje na to, že některé z povinností jí byly uloženy v rámci místního šetření – byť vůči stěžovatelce není vedeno žádné daňové řízení – pak Ústavní soud odkázal na ustanovení § 15 odst. 1 zákona o správě daní a poplatků, podle něhož platí, že správce daně je oprávněn v souvislosti s daňovým řízením provádět místní šetření jak u subjektu daně, tak i u jiných osob; podle § 15 odst. 5 téhož zákona jsou daňový subjekt a třetí osoby povinny poskytnout pracovníku správce daně všechny přiměřené prostředky a pomoc potřebnou k účinnému provedení místního šetření, zejména mu podat potřebná vysvětlení.

Při řešení otázky zda je možné jako důkaz v trestním řízení využít i poznatky, které při výkonu své působnosti opatřily jiné orgány než orgány činné v trestním řízení podle jiných předpisů než podle trestního řádu, nejvyšší státní zástupce odkázal také na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 11. 2011, sp. zn. 8 Tdo 1363/2011, publikované pod č. 50/2012 Sb. rozh. tr. Byť v tomto rozhodnutí neřeší Nejvyšší soud totožnou otázku, je možné z něj dovodit, že v předmětné věci prováděl celní orgán (hlídka mobilního dohledu) celní prohlídku podle zákona č. 185/2004 Sb., o celní správě České republiky. K tomu využili celníci svých oprávnění ke kontrole osob a dopravních prostředků podle ustanovení § 37 zákona č. 13/1993 Sb., celního zákona, ve znění účinném do 31. 12. 2012. V rozhodnutí se konkrétně uvádí, že v projednávané věci bylo podle § 160 odst. 1 tr. ř. zahájeno trestní stíhání obviněné na základě kontroly provedené celním úřadem. Ve smyslu § 5 odst. 3 písm. a), p), q) zákona č. 185/2004 Sb., o celní správě České republiky, celní úřad, který je oprávněn provádět dohled a kontrolu, provádí řízení o porušení celních předpisů, stanoví-li tak zvláštní právní předpis, a rozhoduje o zajištění zboží důležitého pro řízení o porušení celních předpisů. Pravomoci celníka jsou upraveny v hlavě třetí zákona č. 13/1993 Sb., celního zákona, kde je mezi jinými právy a povinnostmi v ustanovení § 37 zakotveno i oprávnění ke kontrole osob a dopravních prostředků, v rámci něhož je při výkonu své působnosti celník oprávněn zastavovat osoby a dopravní prostředky, provádět kontrolu zavazadel, dopravních prostředků, jejich nákladů, přepravních a průvodních listin. Při kontrole dopravních prostředků a jejich nákladů, a rovněž je oprávněn použít speciální rentgenovou techniku. Při zastavování dopravních prostředků postupuje celník obdobně jako příslušník Policie

České republiky. S ohledem na uvedené skutečnosti je zřejmé, že v daném případě úkony, které předcházely zahájení trestního stíhání, byly provedeny státními orgány v rámci jejich pravomoci, a jsou tudíž využitelné i pro toto trestní řízení. Podklady, které byly v rámci tohoto postupu celními orgány zpracovány, mohou být použity jako důkazy ve smyslu § 89 odst. 2 tr. ř., podle něhož za důkaz slouží vše, co může přispět k objasnění věci. V daném případě nebyly zjištěny skutečnosti, které by podle § 89 odst. 3 tr. ř. vylučovaly použití takového důkazu, neboť nebylo prokázáno, že by uvedenými celními postupy došlo k získání důkazu nezákonným způsobem nebo donucením. Soudu proto ve smyslu usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 11. 2011, sp. zn. 8 Tdo 1363/2011, nic nebránilo, aby opřel své rozhodnutí i o důkazy, které vyplynuly z předmětné celní kontroly.

Z ustanovení § 41 odst. 3 ZSD podle Nejvyššího soudu lze v návaznosti na uvedenou ustálenou judikaturu obecně dovodit, že hlídka mobilního dohledu Celního úřadu Chomutov je oprávněna vstoupit za účelem kontroly podle ustanovení § 41 odst. 3 ZSD do každé provozní budovy, místnosti nebo místa, kde jsou vyráběny, zpracovávány nebo skladovány vybrané výrobky, včetně prostor, o kterých je známo nebo se dá důvodně předpokládat, že se v nich vybrané výrobky vyrábějí, zpracovávají nebo skladují, a to i bytu, který je užíván pro účely podnikání. Pokud v té souvislosti hlídka provedla zákonným způsobem úkony, které předcházely zahájení trestního stíhání, v rámci své pravomoci, jsou výsledky těchto úkonů využitelné i pro následující trestní řízení. Proto podklady, které jsou v rámci takového postupu celními orgány zpracovány, mohou být použity jako důkazy ve smyslu § 89 odst. 2 tr. ř., podle něhož za důkaz slouží vše, co může přispět k objasnění věci. Obdobné závěry platí i pro další subjekty, které mají na základě zákona obdobné oprávnění, např. policisté (srov. § 40 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky), obecní policisté (srov. § 16 zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii) nebo hasiči (srov. § 5 zákona č. 238/2000 Sb., o hasičském záchranném sboru).

V návaznosti na tento obecný závěr se Nejvyšší soud v souladu s napadeným rozhodnutím odvolacího soudu dále zaměřil na to, zda uvedeným postupem hlídky mobilního dohledu Celního úřadu Chomutov podle jiných právních předpisů nebyly obcházeny podmínky domovní a osobní prohlídky, prohlídky jiných prostor a pozemků podle trestního řádu, což i nejvyšší státní zástupce ve svém dovolání považuje za samozřejmý předpoklad pro použití výsledků předmětné kontroly provedené hlídkou mobilního dohledu (viz str. 4 dovolání). Nejvyšší státní zástupce svůj závěr, že nedošlo k obcházení zákona, opřel o tvrzení, že celníci zde provedli obvyklou kontrolu zaměřenou na značení tabákových výrobků a lihu. Objekt vytipovali náhodně. Neznačené tabákové výrobky na místě skutečně nalezli. Nic tak nenasvědčuje tomu, že by se z jejich strany jednalo o svévolné zneužití jejich pravomocí za účelem obejití podmínek pro vstup do objektu podle trestního řádu. S tímto závěrem nejvyššího státního zástupce však nelze souhlasit, a to i přes tvrzení svědka P. J., který uvedl, že jeli na kontrolu značení lihu a tabákových výrobků do obce L. do konkrétního krámu a tam provedli kontrolu, obchod vytipovali náhodně, nebylo to na konkrétní podnět (srov. č. l. 104 spisu). Z výpovědi svědka J. L., pracovníka celní správy, učiněné v hlavní líčení totiž vyplývá, že v tomto obchodě už jednou na kontrole byl, výsledek kontroly byl podobný. Měl informaci, že tam dochází k prodeji tabákových výrobků nadále, proto tam on sám naplánoval kontrolu a proto tam jeli. Pokud jde o předchozí kontrolu, tak předtím ta kontrola byla prováděna také celníky, ale i policejním orgánem, a ti měli i povolení státního zástupce k prohlídce bytových prostor a měli s sebou překladatele, bylo to v rámci jiného institutu (v podrobnostech srov. č. l. 83 p. v. a násl. spisu). Podle názoru Nejvyššího soudu z toho vyplývá, že nešlo o kontrolu v náhodně vytipovaném obchodu, jak tvrdí nejvyšší státní zástupce v podaném dovolání.

Z obsahu spisu se dále podává, že na základě předchozí kontroly bylo vedeno proti obviněnému V. V. B. trestní stíhání pro přečiny porušení předpisů o nálepkách a jiných předmětech k označení zboží podle § 244 odst. 1 tr. zákoníku a porušení práv k ochranné známce a jiným označením podle § 268 odst. 1 tr. zákoníku, které bylo následně podle § 307 odst. 1 tr. ř. podmíněně zastaveno ohledně

skutků, jichž se měl v podstatě dopustit tím, že v rozporu s ustanovením § 114 odst. 2 ZSD, v objektu rodinného domu, jehož je vlastníkem, v ul. Š. v obci L., okres Louny, prodal ve dnech 4. 1. 2011, 14. 2. 2011, 28. 3. 2011 a nadále v období od 4. 1. 2011 do 3. 5. 2011 skladoval neznačené cigarety značek L&M, Viceroy a Classic v celkovém počtu 26.920 ks, tabákové směsi značek Golem a D1 a tabákové směsi bez označení o celkové váze 81.430 g, čímž měl způsobit České republice, zastoupené Celním úřadem v Chomutově, škodu na spotřební dani ve výši 163.230,- Kč, a v rozporu s ustanovením § 8 zákona č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách, prodal ve dnech 4. 1. 2011, 14. 2. 2011, 28. 3. 2011 v objektu rodinného domu, jehož je vlastníkem, v ul. Š. v obci L., okres Louny, a v období od 4. 1. 2011 do 3. 5. 2011 přechovával tabákové výrobky označené ochrannou známkou L&M v počtu 40 ks cigaret ke škodě firmy Philip Morris Products S.A., dále tabákové výrobky označené ochrannou známkou Classic Blue v počtu 15.080 ks cigaret a Classic Red v počtu 7.000 ks cigaret ke škodě firmy Imperial Tobacco ČR, s. r. o., IČ 43005012, ačkoli se nejednalo o výrobky shora uvedených firem, přičemž mu byla stanovena zkušební doba v trvání 10 měsíců. Toto usnesení nabylo právní moci 20. 9. 2011 (č. l. 58 až 59 spisu).

Z uvedené výpovědi svědka J. L. je tak zřejmé, že zákrok naplánoval sám tento svědek v podstatě pro podezření z opakování uvedené trestné činnosti, neboť měl podle vlastní výpovědi informaci, že tam dochází k prodeji neznačených tabákových výrobků. Proto v poměrně krátké době po předchozí kontrole, na základě níž se pak vedlo trestní stíhání pro přečiny porušení předpisů o nálepkách a jiných předmětech k označení zboží podle § 244 odst. 1 tr. zákoníku a porušení práv k ochranné známce a jiným označením podle § 268 odst. 1 tr. zákoníku s následným podmíněným zastavením trestního stíhání, naplánoval ještě ve zkušební době podmíněného zastavení trestního stíhání další kontrolu (byť ze spisu nevyplývá, že by jej policie k tomu vyzývala), která zjevně směřovala k prokází trestné činnosti obviněného, zvláště když z hlediska naplnění znaků přečinu porušení předpisů o nálepkách a jiných předmětech k označení zboží podle § 244 odst. 1 alinea 2 tr. zákoníku není rozhodný objem či rozsah skladovaného zboží bez nálepek. Z tohoto hlediska je pak bezvýznamné jeho tvrzení ve zmíněné svědecké výpovědi, že on „nerozhoduje o tom, zda je to trestný čin či ne, reaguje až na to, když ho policie vyzve, zda-li to chce nebo nechce“ (č. l. 84 spisu). Nelze totiž přehlédnout, že každý státní orgán je povinen podle § 8 odst. 1 věta druhá tr. ř. neprodleně oznamovat státnímu zástupci nebo policejním orgánům skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin, a proto měl-li J. L. konkrétní poznatky o podezření z opakování uvedené trestné činnosti u obviněného V. V. B. měl postupovat uvedeným způsobem, aby nedošlo k obcházení příslušných ustanovení trestního řádu, nehledě na to, že přímo v rámci celní správy působí jako policejní orgány pověřené celní orgány, a to mimo jiné v případech porušení předpisů daňových, jsou-li celní orgány správcem daně podle zvláštních předpisů [srov. § 12 odst. 2 písm. d) tr. ř. a § 1 odst. 3 DSZ].

Správnosti těchto závěrů Nejvyššího soudu a vědomosti J. L., jako referenta mobilního dohledu Celního úřadu Chomutov, o povinnosti oznamovat skutečnosti nasvědčující spáchání trestného činu svědčí i jeho vlastní činnost v rámci této věci, která vyplývá z obsahu spisu, když to byl právě on sám, který krátce po provedení kontroly zaměřené na značení tabákových výrobků v prodejně Potraviny – smíšené zboží, Š. 78, L., dne 31. 1. 2012 za Celní úřad Chomutov podává oznámení o skutečnostech nasvědčujících spáchání trestného činu porušení předpisů o nálepkách a jiných předmětech k označení zboží podle § 244 tr. zákoníku (č. l. 2 spisu). Na základě tohoto oznámení pak podle § 158 odst. 3 tr. ř. Celní ředitelství Ústí nad Labem, Odbor pátrání a dohledu, sepsalo dne 1. 2. 2012 záznam o zahájení úkonů trestního řízení (č. l. 3 spisu).

S ohledem na shora uvedené konkrétní okolnosti, které vyplývají z provedeného dokazování, a dalších skutečností vyplývajících z přezkoumávaného spisu Nejvyšší soud dospěl k závěru, že je správný závěr odvolacího soudu, že popsaný postup je nepřípustným obcházením zákona v ustanovení § 83a tr. ř. a důkazy takovým postupem získané jsou pro další trestní řízení v této věci a

zejména pro rozhodnutí o vině zcela nepoužitelné, když na místě byla fakticky provedena prohlídka jiných prostor, a to bez předchozího souhlasu soudce na základě jím vydaného příkazu k prohlídce jiných prostor, který by byl vydán podle návrhu státního zástupce. Souhlas soudce nebyl vyžádán prostřednictvím státního zástupce ani dodatečně, pokud by se jednalo o věc, která nesnese odkladu. Ve spise není založen rovněž ani písemný souhlas obviněného jako uživatele dotčených prostor s provedením jejich prohlídky. Jak vyplývá z rozkazu ke službě č. 0863UL-17/2012, žurnalizovaného na č. l. 112 spisu, prováděla výše zmíněná hlídka mobilního dohledu kontrolní činnost, a to výslovně zaměřenou i na neznačené tabákové výrobky, avšak ve skutečnosti šlo s ohledem na uvedené okolnosti o zajišťování důkazů ve smyslu trestního řádu. Pokud členové hlídky mobilního dohledu prohlídku prostor fakticky provedli a zajistili důkazy důležité pro trestní řízení, není možno se spokojit s tím, že tak učinili na základě rozkazu. Daný postup je nepřípustným obcházením zákona a důkazy takovým postupem získané jsou pro další trestní řízení ve věci a zejména pro rozhodnutí o vině zcela nepoužitelné. Pro úplnost Nejvyšší soud v této souvislosti dodává, že pokud nejvyšší státní zástupce v podaném dovolání uvádí příklady „obcházení zákona“, spočívající např. v tom, že jiný orgán vůbec neměl důvod k výkonu své působnosti (policista pokud by se v domě nenacházel zemřelý ani týrané zvíře, hasič aniž by v domě došlo k požáru, celník aniž by měl důvod kontrolovat odvod spotřební daně), anebo by takový orgán vykonal vstup do objektu pouze v návaznosti na žádost orgánu činného v trestním řízení a v reakci na jeho potřeby zjednat si tam při šetření nějaké trestní věci vstup mimo podmínky stanovené trestním řádem, nejde podle názoru Nejvyššího soudu v těchto příkladech o obcházení zákona, ale o přímé a svévolné vykonávání pravomoci uvedených orgánů v rozporu se zákonem, tedy o přímé porušení zákona (§ 40 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, § 5 zákona č. 238/2000 Sb., o hasičském záchranném sboru, § 41 odst. 3 ZSD).

Nejvyšší soud k tomu považuje za nutné zdůraznit, že uvedený závěr o obcházení zákona a nepoužitelnosti takovým postupem získaných důkazů se týká pouze této konkrétní trestní věci na základě konkrétně uvedených skutečností, které tuto kontrolu provedenou podle rozkazu ke službě č. 0863UL-17/2012 provázely. Není totiž pochyb o tom, jak již bylo shora uvedeno, že pokud jde o obdobné kontroly prováděné aniž by v posuzovaném případě bylo dáno odůvodněné podezření o spáchání trestného činu kontrolovanou osobou nebo kontrolovanými osobami, je hlídka mobilního dohledu příslušného celního úřadu oprávněna vstoupit za účelem kontroly podle ustanovení § 41 odst. 3 ZSD do každé provozní budovy, místnosti nebo místa, kde jsou vyráběny, zpracovávány nebo skladovány vybrané výrobky, včetně prostor, o kterých je známo nebo se dá důvodně předpokládat, že se v nich vybrané výrobky vyrábějí, zpracovávají nebo skladují, a to i bytu, který je užíván pro účely podnikání. Pokud v té souvislosti hlídka provede zákonným způsobem úkony v rámci své pravomoci, jsou výsledky těchto úkonů, které pak teprve vedou k takovému důvodnému podezření ze spáchání trestného činu, využitelné i pro následující trestní řízení (po novele provedené zákonem č. 407/2012 Sb., která s účinností od 1. 1. 2013 vypustila odstavec 3 § 41 ZSD pro nadbytečnost z důvodu úpravy totožných pravomocí v § 81 odst. 1 daňového řádu v případě místního šetření, nebo v § 86 odst. 4 daňového řádu v případě daňové kontroly, srov. uvedená ustanovení § 81 odst. 1 a § 86 odst. 4 daňového řádu). Proto podklady, které jsou v rámci takového postupu celními orgány (správcem daně) zpracovány, mohou být použity jako důkazy ve smyslu § 89 odst. 2 tr. ř., podle něhož za důkaz slouží vše, co může přispět k objasnění věci (srov. shora citované usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 11. 2011, sp. zn. 8 Tdo 1363/2011). Obdobné závěry platí i pro další subjekty, které mají na základě zákona obdobné oprávnění, např. policisté (srov. § 40 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky), obecní policisté (srov. § 16 zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii) nebo hasiči (srov. § 5 zákona č. 238/2000 Sb., o hasičském záchranném sboru).

Z těchto důvodů Nejvyšší soud po přezkoumání věci shledal, že dovolání nejvyššího státního zástupce není důvodné, a proto je podle § 265j tr. ř. zamítl.

(zdroj: www.nsoud.cz)

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Neplatnost právního jednání (exkluzivně pro předplatitele)
- Prohlášení viny
- Hotové výdaje (exkluzivně pro předplatitele)
- Náhrada nákladů (exkluzivně pro předplatitele)
- Právo na obhajobu (exkluzivně pro předplatitele)
- Ověření doručení avizovaného odůvodnění stížnosti
- Blanketní stížnost
- Bezplatná obhajoba
- Vazba (exkluzivně pro předplatitele)
- Ochranné léčení
- Hodnocení důkazů